

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 31.

ΤΟΜΟΣ Γ'.

5 ΙΟΥΝΙΟΥ 1894.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Τὸ ἐπὶ τοῦ τάπητος μέγα ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα ἐποιοῦσατο ἐν βῆμα πρὸς τὰ πρόσω, ἐπιδιοθέντος τῇ Α. Α. Μ. τῷ Σουλτάνῳ τοῦ ὑπομνήματος, δι' οὗ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ἀνακεφαλαίων τὴν ὅλην τοῦ ζητήματος ἱστορίαν καὶ παριστάνων τὴν ἀδιέξοδον, εἰς ἣν περιέστησεν αὐτὸν ἡ τελευταία αὐτοῦ ψάσις, αἰτεῖται ὅπως ἡ Α. Α. Μ. δι' ὑψηλῆς αὐτῆς διαταγῆς ἀπαλλάξῃ αὐτόν τε καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἄλλως ἀνυπερβλήτου δυσχερείας. — Ἡ ἐπίδοσις ἐγένετο ὡδε: Μετὰ μεσημβρίαν τοῦ παρελθόντος Σαββάτου ἐν ἐκτάκτῳ τῶν δύο διοικητικῶν τῆς Ἐκκλησίας Σωμάτων συνεδρίῳ ἡ Α. Θ. Π. ἀνεκοινώσατο τὰ κατὰ τὰς δύο γνωστάς συνεντεύξεις αὐτοῦ τῆς προπαραελθούσης τρίτης μετὰ τοῦ ἀνακτορικοῦ θαλαμηπόλου καὶ τοῦ μεγάλου Βεζίρου· εἴτα ἀνεγνώσθη τεσκερὲς τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν θρησκευτικῶν ἀπαντῶντος εἰς τὸ τελευταῖον περὶ τῶν βουλγαρικῶν βερατίων πατριαρχικὸν τακρίον, ἐν ᾧ δὲ ἐπανελαμβάνοντο ὅσα καὶ διὰ προηγουμένου τεσκερὲ εἶχον ἀνακοινωθῆ τῷ Πατριάρχῃ, ἥτοι ὅτι ἡ τῶν βερατίων ἐκδοσις οὐδὲν νέον εἰσάγει, ὅτι, τῆς ἐπαρχίας Βελεσσῶν οὐσὴς ἦδη προσνητημένης τῇ Ἐξαρχίᾳ, τὸ περὶ τῆς ἐπαρχίας Νευροκοπίου βεράτιον ἐξεδόθη διὰ τὴν πλειονότητα τοῦ βουλγαρικοῦ πληθυσμοῦ, ὅτι, ὡς πρὸς τὴν ἀλλαγὴν τοῦ σχήματος τοῦ βουλγαρικοῦ κλήρου, ἐγένοντο αἱ προσήκουσαι συστάσεις τῷ Ἐξάρχῳ· μετὰ ταῦτα δὲ ἡ Α. Θ. Π. ἐδήλωσε πρὸς τὰ δύο Σώματα ὅτι ἐφεξῆς ἀναγκαῖον ἡγεῖται νὰ μεταβῇ αὐτοπροσώπως εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ ὑποβάλῃ τῇ Α. Α. Μ. τὸ ὑπόμνημα, ἡ ἐπίδοσις τοῦ ὁποίου εἶχεν ἀναβληθῆ διὰ λόγους σχετιζομένους πρὸς τὴν συνέντευξιν αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἀνακτορικοῦ θαλαμηπόλου. — Τῆς προτάσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριαρχοῦ παμψηφεί γενομένης δεκτικῆς, ἡ Α. Θ. Π. παρε-

χώρησε τὴν προεδρικὴν ἔδραν τῷ πρώτῳ τῇ τάξει σεβ. μητροπολίτῃ Κυζίκου κ. Νικοδήμῳ πρὸς ἐξακολουθήσιν τῆς συνεδρίας· αὐθωρεὶ δὲ, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἀρχόντος καπουκεχαγιά, ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα. Ἐν τοῖς ἀνακτόροις τὴν Α. Θ. Π. ὑπεδέξαντο πρῶτον μὲν ὁ ἐκ τῶν ἀνακτορικῶν θαλαμηπόλων Σουκρῇ βένς, εἴτα δὲ ὁ ἀρχιθαλαμηπόλος Χατζῆ Ἀλῆ βένς. — Μετὰ τὰς συνήθεις φιλοφρονήσεις ἡ Α. Θ. Π. ὁ Πατριάρχης, ᾧ ἠγγέλην ὅτι ἡ Α. Α. Μ. δὲν ἠδύνατο κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν νὰ δεχθῇ αὐτόν, παρεκάλεσε τὸν ἀρχιθαλαμηπόλον νὰ διαβιδάσῃ τῷ ἀνακτι τὸ ὁποῖον ἐκόμιζεν ὑπόμνημα, ὅπερ παραλαβὼν ἡ Α. Ἐξ. ὁ Χατζῆ Ἀλῆ βένς ἐσπευσε πρὸς ἐπίδοσιν. Μεταξὺ ἡ Α. Θ. Π. ἀνέμενε τὴν ἀπάντησιν ἐν ἰδιαιτέρᾳ τῶν ἀνακτόρων αἰθούσῃ· μετὰ τρία δὲ τέταρτα τῆς ὥρας ἐπανελθὼν ὁ ἀρχιθαλαμηπόλος διεδεδαιώσε τὸν Πατριάρχην ἐξ ὀνόματος τοῦ ἀνακτος, ὅτι τὸ ὑπόμνημα αὐτοῦ, οὐ γινώσιν ἐλαβε ἡ Α. Α. Μ., θὰ διαβιδασθῇ διὰ τὰ περαιτέρω εἰς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον. — Ἐπανελθὼν εἴτα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἡ Α. Θ. Π., ἀνεκοινώσατο εἰς τὰ ἐξακολουθοῦντα τὴν συνεδρίαν αὐτῶν δύο Σώματα τὰ κατὰ τὴν ἐπίδοσιν, ἀπεφασίσθη δὲ ὅπως, τοῦ ζητήματος ἀνατεθέντος πλέον εἰς τὴν Α. Α. Μ. τὸν Σουλτάνον, ἡ Ἐκκλησία ἀναμείνῃ τὸ ἀποτέλεσμα.

Ἡνέα ἐν Βουλγαρίᾳ κυβερνητικὴ χωρεῖ ἀπροσκόπτως εἰς τὸ ἔργον, ἐφ' ᾧ ἐκλήθη, τὴν ἀποκατάστασιν δηλ. αὐτῆς τάξεως πραγμάτων ὁμαλῆς ἀμα καὶ εἰρηνικῆς, προῖδον οὐσὴς μετριοπαθοῦς καὶ συνετῆς πολιτικῆς, εἰς ἐνάσκησιν τῆς ὁποίας ἐδέσσε ν' ἀντικαταστηθῶσι πάντα τὰ ὄργανα τοῦ πεσόντος συστήματος. — Ὁ κ. Στοίλωφ δι' ἐπανεὶλημμένων ἐγκυκλίων αὐτοῦ ἀπήντησε παρὰ τοῦ βουλγαρικοῦ λαοῦ ν' ἀποθύγῃ πᾶσαν ἐκδήλωσιν χαρᾶς ἐπὶ τῇ κυβερνητικῇ ἀλλαγῇ· ἡ ἀνέσις ὅμως, ἣν τὸ ἔθνος ἥσθετο εὐθύς ὡς ἡ νέα κυβερνητικὴ ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα αὐτῆς, εὐθύς ὡς αὐτὸ εἶδε τὰ ἐν τῇ ξένῃ ἐν ἐξορίᾳ τέως τὸν βίον κατατρίβοντα τέκνα αὐτοῦ ἐπανερχόμενα εἰς τὴν γενέθλιον γῆν, ὡς εἶδε τὴν λογικὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου

ἀναλαβοῦσαν τὸ δικέπτερον αὐτῆς ἐν τε ταῖς τῶν ἀνθρώπων συναναστροφαῖς καὶ ἐν τῷ τύπῳ, ἢ ἀνευρίσκοντες, λέγοντες, αὕτη δὲν ἐπέτρεψε τῷ βουλγαρικῷ λαῷ νὰ συγκρατήσῃ τὴν κατακλύσαντα τὴν καρδίαν αὐτοῦ εὐφροσύνην, οὕτω δὲ συλλαλητήρια πολλὰ συνεκροτήθησαν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ ἄφθονα τὰ συγκαλητήρια ψηφίσματα καὶ τηλεγραφήματα ἀπεστάλσαν πρὸς τὴν κυβερνήσιν. — Ἐν τούτοις μυστήριον πάντοτε περαμένει ἡ κυρία αἰτία τῆς κυβερνητικῆς ταύτης ἀλλαγῆς. — Πλείστοι ὑπῆρχον λόγοι, οἷς οὐχὶ ἀνίσχυρος προσετέθη ὁ ἐκ τῆς συστάσεως τῆς νέας κυβερνήσεως, ἐκ τῶν ἐναντιωτάτων πρὸς τὸ πεδὸν σύστημα στοιχείων συγκροτηθείσης, πείθοντες ὅτι ἐν τῇ κορυφῇ τῆς πρίγκιπικῆς δυσχερεσκείας ὀφειλομένη ν' ἀναζητήσωμεν τὴν ἀρχὴν τοῦ πράγματος· ἐν τούτοις θερμώτατον καὶ λυγρὸν πλῆθος διδάγματα τοῦ πρίγκιπος φερδινάνδου πρὸς τὸν πρῶτον πρωθυπουργόν, διάφορον παρέχει φῶγαν εἰς τὰς περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου σκέψεις. — Τὸ διδάγμα τοῦτο ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ ἐπισήμῳ ἐφημερίδι τῆς βουλγαρικῆς κυβερνήσεως, ἐτηλεγραφήθη εἰς πάσας τὰς εὐρωπαϊκὰς πρωτεύουσας καὶ διὰ τοῦ τύπου μετεδόθη εἰς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου. Τί ἐξ αὐτοῦ ὀφειλομένη νὰ συμπεράνωμεν; Δυσὶν θάτερον· ἢ ὅτι πράγματι, ὡς τὰ ὄργανα τοῦ πεδόντος πρωθυπουργοῦ ἔγραψαν, ὁ κ. Σταμπούλωφ, ὁποκαμὼν πρὸς τὸν ἀγῶνα, ὃν «*λυσώδην*» κατ' αὐτοῦ διεξῆγεν ἡ ἀντιπολίτευσις, ἐκουσίως ἀποχωρεῖ, φρονῶν ἄλλως τε ὅτι ἡ πατρις αὐτοῦ οὐκέτι δεῖται αὐτοῦ, ἢ ὅτι, ὅπερ καὶ τὸ πιθανώτερον, τὸ διδάγμα τοῦτο ἀποτελεῖ ἀπτόν τεκμήριον τοῦ ὅτι καὶ ὁ πρίγκιψ φερδινάνδος ἤρξατο ἐν τῇ πολιτικῇ αὐτοῦ ἐφαρμογῇ τὸ κατ' ἀνατροπὴν τοῦ ἀληθοῦς προσελθὼν δόγμα, καθ' ὃ ἡ γλῶσσα τοῖς πολιτικοῖς δέδοται οὐχὶ πρὸς ἐκφράσιν τῶν διανοημάτων αὐτῶν, ἀλλ' ἀκριβῶς πρὸς ἀπόκρυψιν αὐτῶν, μετὰ τινος μάλιστα τελειοποιήσεως ἐν τῇ ἐφαρμογῇ.

Ἐν Ἀθήναις αἱ τῆς κυβερνήσεως πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ξένων ὁμολογιούκων διαπραγματεύσεις προσιωνίζονται μέχρι τοῦδε αἰσίαν ἐκδοσιν, εὐμενεστάτων ἐκ μέρους πάντων, μάλιστα δὲ τῶν Ἀγγλων καὶ τῶν Γερμανῶν, δεικνυμένων διαθέσεων πρὸς ἀποφυγὴν παντός ὅρου, δυναμένου νὰ θίξῃ τὰ κυριαρχικά τῆς χώρας δικαιώματα. — Τὰ ὄργανα τῆς ἀντιπολιτείας καὶ αὐτὴν τὴν ὑπὸ τῶν οἰκείων πρέσβων παράστασιν τῶν ξένων πρὸς τοὺς ὑπουργοὺς προσέβαλον ὡς τεκμήριον τῶν διαθέσεων τῆς κυβερνήσεως, ὅπως ἐπιτρέψῃ τὸν ξενικὸν ἔλεγχον· αἰρηται ὅμως τοῦ ἡμεμισημένου τοῦ ὑπουργείου δημοσιογραφικοῦ ὀργάνου διαβεβαιώσεις, ὡς καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι αὐθεντικά πληροφόρηται, μαρτυροῦσιν ὅτι οὐδεμία οὐδαμῶθεν προσβλήθη ἀξίως ἀπείδουσα πρὸς τὴν διατήρησιν ἀνεργαίων τῶν δικαιωμάτων τῆς χώρας ὡς ἀνεξαρτήτου κράτους.

Ἡ οὐγγρική ὑπουργική κρίσις ἔληξεν ὀριστικῶς διὰ τῆς θριαμβικῆς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐπανόδου τοῦ κ. Βέκερλε μετὰ ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ πάλιν τοῦ κ. Στσίλαγν, ἐναντίον τοῦ ὁποίου κυρίως ἐστρέφετο ἡ τῆς αὐτῆς καὶ τῶν συντηρητικῶν ἀντιδράσις. — Εἶνε δὲ τόσῳ μάλλον θριαμβικὴ ἡ ἐπάνοδος αὕτη τοῦ οὐγγρου πρωθυπουργοῦ, ὅσῳ

οὗτος ἐπανέρχεται φέρων κατὰ τὰς πρὸς τὰς Βουλὰς δηλώσεις αὐτοῦ τὴν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κρίσεως μορφωθείσαν ὑπ' αὐτοῦ πεποιθήσιν, ὅτι ὁ βασιλεὺς δὲν ἐννοεῖ νὰ παρεκκλίνῃ τῆς πρὸς τοὺς κοινοβουλευτικοὺς θεσμοὺς τῆς χώρας ὀφειλομένης εὐλαθείας, καὶ μετὰ τὴν διαπίστωσιν τῆς ὑπάρξεως πλῆθους τοῦ Στέμματος καὶ τῆς κυβερνήσεως ὁμοφωνίας, ἵτοι ἐπανέρχεται ἔχων ἐξησφαλισμένην τὴν χρῆσιν τῶν δικαιωμάτων, ἅτινα παρέχει αὐτῷ ἡ ἰσχυρὰ κοινοβουλευτικὴ θέσις αὐτοῦ. — Ἀλλ' ἐλπίζεται ὅτι καὶ ἡ τῶν προκρίτων Βουλῇ, κατιδοῦσα ὅτι, ἐπιμένουσα ἐν τῇ ἀδιαλλάκτῳ αὐτῆς στάσει, τοῦτο μόνον ἐπὶ τέλους θὰ κατέρθῃ, νὰ ἐξασθενίσῃ καὶ ἐλαττώσῃ τὴν συντηρητικὴν αὐτῆς πλειοψηφίαν διὰ τοῦ διορισμοῦ νέων μελῶν ὁμοφρονούντων τῇ κυβερνήσει, θὰ ὑποχωρήσῃ καὶ αὕτη, ὡς τοῦτο προεδήλωσεν ἐπευφημούμενος ὁ πρέσβος αὐτῆς, ἀπαντῶν εἰς τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Βέκερλε, ἀναγγέλλοντος τοὺς λόγους τῆς παραιτήσεως καὶ ἐπανόδου αὐτοῦ, καὶ λέγων ὅτι θὰ ἐπιψηφισθῶσι πάντα τὰ νομοσχέδια τῆς κυβερνήσεως, ἐν οἷς καὶ τὸ περὶ πολιτικοῦ γάμου.

Ὁ θάνατος καὶ ἡ διαδοχὴ τοῦ ἀρχοντος τοῦ Μαρόκου εἰς κρίσιμον δοκιμασίαν εἰσάγει τὴν διεθνῇ πολιτικὴν, αὐτῶν ἀμέσως τῶν συμφερόντων τῆς εὐρωπαϊκῆς εἰρήνης ἀπειλουμένων διὰ τὴν ἐπερχομένην οὐσιαστικώτεραν ἐκδήλωσιν τῆς συγκρούσεως τῶν διαφόρων ἐν τῷ τμήματι τούτῳ τῆς Ἀφρικῆς εὐρωπαϊκῶν συμφερόντων. — Ἡ σπουδὴ, μεθ' ἧς αἱ ἐνδιαφερόμεναι Δυνάμεις ἀπέστειλαν εἰς Ταγγέρην τοὺς στόλους αὐτῶν, ἡ ἐσωτερικὴ τῆς χώρας κατάστασις, ἥς ἕνεκα ἡ Ἰσπανία ἀναγκάζεται νὰ ἐξακολουθῇ τὰς στρατιωτικὰς αὐτῆς ἐνεργείας, ἡ ἀπόφασις τοῦ νέου ἀρχοντος ὅπως πάσῃ δυνάμει κατισχύσῃ τῶν προσκομμάτων, αἱ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ξένων Δυνάμεων διάφοροι πιθανώτατα ὁδηγίαι, ταῦτα πάντα συναπαρτιζοῦσιν εἰκόνα, ἥτις ἠδύνατο νὰ μὴ ἐμπνέῃ ἱκανὴν ἐλπίδα περὶ τῆς ἀποτροπῆς διεθνούς σημασίας περιπλοκῶν. — Τοῦτου ἕνεκα εὐλόγα πράγματα ὁ λόγος Ρόμπιεργς ἔλεγεν, ὅτε τῇ τετάρτῃ παρὰ τὸ δεῖπνον τοῦ δουκὸς τῆς Ὑόρκης ἐκίνησαν ὅτι ὁ θάνατος τοῦ Μούλεν Χαδάν ἠδύνατο νὰ ἐπενέγκῃ δυσάρεστα ἐπακόλουθα, ἂν ἡ εὐρωπαϊκὴ διπλωματία δινηθῆντο ὑπὸ ἥττον συνετῶν καὶ ἥττον μετριοπαθῶν ἀνδρῶν. — Ἀγαθὴ τύχη αὕτη ἡ τοῦ ἀγγλοῦ πρωθυπουργοῦ δήλωσις μαρτυρεῖ ὅτι ἡ μάλιστα παρῶν ἐν Ἀφρικῇ δρῶσα σήμερον εὐρωπαϊκὴ Δύναμις εἶναι διατεθειμένη νὰ προσενεχθῇ μετὰ τῆς συνέσεως καὶ μετριοπαθείας, ἥτις θὰ ἠδύνατο ν' ἀποτρέψῃ τὴν δεινῶσιν τῆς κρίσεως. — Καὶ πρὸς τοῦτο δὲν ἀπαιτοῦνται μεγάλαι θυσίαι. Ἀρκεῖ πάντα τὰ μέτρα, ἅτινα τυχὸν ἠθελε καταστήσει ἀναγκαῖα ἡ περιφρούρησις καὶ παγίωσις τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως τοῦ Μαρόκου, νὰ μελετηθῶσι καὶ ἐπιβληθῶσι διὰ κοινῆς συνεννοήσεως τῶν ἐνδιαφερομένων εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων.

M. E. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ.